

Plan för jämställdhet och likabehandling i Närpes stads skolor

Uppgifter i anslutning till planen

Central författningsgrund:	Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) Lag om ändring av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (1329/2014) Diskrimineringslag (1325/2014)
Ikraftträdande:	1.1.2017
Uppdatering:	Planen uppdateras med tre års mellanrum.
Godkännande:	Ht 2016/bildningsnämnden

Jämställdhetsplanen innehåller två delar. I den första delen presenteras jämställdhet och likabehandling i utbildning. Den andra delen lyfter fram konkreta åtgärder genom vilka den enskilda skolan främjar jämställdhet och likabehandling i skolan.

Jämställdhetsfrågor regleras i Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (1986/609) samt Diskrimineringslag (1325/2014). I den här planen avses med jämställdhet både jämställdhet mellan könen och likabehandling enligt alla de kriterier som nämns i Diskrimineringslagen. Som grund för denna plan finns förutom ovannämnda lagar även Närpes stads jämställdhetsplan samt de nationella läroplansgrunderna från år 2014.

Jämställdhet i utbildning

Enligt jämställdhetslagen ska jämställdhet mellan könen främjas i all undervisning och utbildning. Diskrimineringslagen säger att utbildningsanordnare och de läroanstalter de är huvudmän för ska bedöma hur likabehandling uppnås i deras verksamhet och vidta åtgärder som behövs för att främja likabehandling.

Jämställdhet är en central del av den finländska utbildningens värdegrund. Målet med jämställdhetsplanen är att främja jämställdhetsarbete och förebygga diskriminering i skolan. Alla ska ha samma möjligheter till utbildning och utveckling samt känna sig respekterade och trygga. Innehållet i undervisningen, undervisningsmetoderna och -materialet ska stöda jämställdhet. Vid val av arbetssätt, lärmiljöer och samarbetspartners skall man sträva efter att synliggöra och förhindra könsbundna attityder och rutiner. Genom dialog kring jämställdhetsfrågor kan en verksamhetskultur utvecklas där jämställdhet får en betydelsefull position. Det är viktigt att påbörja arbetet redan i förskolan och i den grundläggande utbildningen eftersom barnens attityder rotas då.

Jämställdhet: Jämställdhet innebär att alla människor, oberoende av könsidentitet eller könsuttryck, har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden. Makt

och inflytande är jämnt fördelade mellan könen. I skolmiljö kan det t.ex. betyda att alla elever/studerande oberoende av kön bemöts på samma sätt, får lika mycket talutrymme i klassen samt bedöms på samma grunder. Jämställdhet handlar om rättvisa villkor att forma sitt liv. En skolmiljö är inte jämställd ifall olika förväntningar, krav och föreställningar kring kön placerar elever/studerande i olika ställning. En god verksamhetskultur i skolan kännetecknas av genusmedvetenhet och lärarens vilja att agera jämställt.

Jämlikhet och likabehandling: En strävan efter ett mer jämlikt samhälle är en process där alla människor oberoende av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder eller sexuell läggning har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på livets alla områden. Makt och inflytande är jämnt fördelade mellan människor. I skolmiljö kan det t.ex. handla om hur man reagerar på och åtgärdar rasistiska uttalanden och sexuella trakasserier. Det är viktigt att lärare reflekterar över sina egna attityder och hur de kommer fram i undervisningen. Tillsammans med elever i förberedande undervisning kan det vara betydelsefullt att lyfta upp jämlikhet och dess centrala ställning i det finländska samhället. Verksamhetskulturen i en jämlik skola främjar delaktighet och gemenskap.

I de nationella läroplansgrunderna från år 2014 understryks betydelsen av att främja jämställdhet och likabehandling. Där fastslås att varje elev är unik och skall behandlas som en individ.

Utdrag ur Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014:

Den grundläggande utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska främja ekonomisk, social och regional jämlikhet och jämställdhet mellan könen. (s. 15)

Den grundläggande utbildningens uppdrag är att för sin del förebygga ojämlikhet och utslagning och att främja jämställdhet mellan könen. Den grundläggande utbildningen ska på ett jämlikt sätt uppmuntra flickor och pojkar i studierna i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärtig utan könsbundna rollmodeller. (s. 18)

Utdrag ur Grunderna för läroplanen för gymnasieutbildningen 2014:

Gymnasieundervisningen ska främja jämlikhet och likabehandling samt välbefinnande och demokrati. (s. 13)

Även i de kommunala läroplanerna för förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen samt gymnasieutbildningen har Närpes stad valt att betona vikten av jämställdhet och jämlikhet, bl.a. i texterna om värdegrund, verksamhetskultur och utbildningens uppdrag.

Utdrag ur de kommunala läroplanerna 2016:

Det essentiella i Närpes stads skolors värdegrund kan sammanfattas i följande ledord:

- *Jämlikhet – alla människors lika värde*
- *Respekt och ansvar – gentemot sig själv, andra och miljön*
- *Trygghet i skolmiljön – psykisk, fysisk och social*
- *Självbild – möjlighet att växa till sin fulla potential*
- *Delaktighet – i den egna och gemensamma lärprocessen*

Dessa genomsyrar det dagliga arbetet i förhållande till elever, kolleger och vårdnadshavare. Värdegrunden hålls levande genom en fortgående växelverkan mellan i första hand lärare och elev, men även mellan lärare och vårdnadshavare samt kollegialt. Genom dialog analyseras situationer och handlingsmönster vartefter de uppstår.

Sett ur ett lokalt perspektiv är jämställd utbildning som stöder en integrering i samhället central.

För att jämställdhetsarbetet ska bli fruktbart krävs även förankring i den konkreta skolvardagen. Arbetet bör anpassas till den enskilda skolans strukturer och upplevas som en naturlig del av vardagen.

Läsvärda länkar:

Närpes stads jämställdhetsplan

<http://www.narpes.fi/sv/file/938/download?token=E0mY4Et3>

Utbildningsstyrelsen: Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga

http://www.oph.fi/download/173401_jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfraga.pdf

Se speciellt kapitlen:

- Främjande av jämställdhet enligt åldersgrupp och läroämne
- Jämställdhet som ett mångvetenskapligt lärområde
- Jämställdhetsplanen är ett verktyg för ett systematiskt jämställdhetsarbete

TANE – delegationen för jämställdhetsärenden: Jämställdhet i lärande

www.jamstalldhetilarande.fi

Material för skolan om jämställdhet

www.jamstallt.se

eGrunder

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv>

Tillgång till både nationella läroplansgrunder och kommunala läroplaner

Skolspecifik jämställdhetsplan

Skolor som omfattas av lagen om grundläggande utbildning skall utarbeta en 3-årig skolspecifik jämställdhetsplan. Planen skall fungera som ett arbetsredskap i skolan och klargöra skolans nuvarande jämställdhetssituation samt ge förslag på åtgärdsprogram och uppföljning för att säkra jämställdhet i skolan. Planen ska utarbetas av skolans personal och elever. Vid behov kan representanter för elevvård och vårdnadshavare delta i arbetet.

Skolans namn:

Datum för godkännande:

1. Redogörelse för jämställdhetsläget i skolan –
identifiering av problemområden

2. Åtgärd som behövs för att främja jämställdhet och jämlikhet –
åtgärd(er), tidpunkt, ansvarsperson(er)

3. Utvärdering av hur åtgärderna genomförts och av resultaten

Anvisningar för ifyllande av den skolspecifika jämställdhetsplanen

1. Redogörelse för jämställdhetsläget i skolan – identifiering av problemområden
  - Fäst uppmärksamhet på jämställdhet vid elevantagning, i ordnande av undervisning, skillnader i inläring, bedömning av studieprestationer, förebyggande och eliminering av trakasserier.
2. Åtgärder som behövs för att främja jämställdheten
  - Välj ett område/några områden att arbeta med, t.ex. tillvägagångssätt i undervisningen, undervisningens innehåll eller läromedlens utformning.
  - Anteckna aktuella åtgärder, vem eller vilka som ansvarar för att de realiserar i praktiken samt en tidtabell för genomförandet.
  - Exempel på åtgärdsområden och förfaringssätt:
    - Gå igenom Checklista för en jämställd skola eller gör en egen.
<http://jamstallt.se/docs/nyttmaterial/Checklista%20en%20jamstalld%20skola.pdf>
    - Ordna fortbildning för personal om jämställdhet.
    - Studera könsfördelningen i olika sammanhang, t.ex. flickors och pojkars fördelning i de valfria ämnena i högstadiet. Samtidigt som könsuppdelad statistik visas kan stereotypa bilder diskuteras och avdramatiseras.
    - Studera läroböckerna. Hur ofta förekommer flick- och pojknamn? Vilka roller har flickorna och pojkarna? Hur framställs flickor och pojkar på bilderna?
    - Sammanställa en enkät och undersöka elevernas upplevelse av jämställdhet i skolan. Frågor om jämställdhet kan även ingå i en traditionell trivslenkät. Exempelenkät: *http://www.oph.fi/download/173402_Jamstalldhetsenkät.pdf*
    - Observera en klassrumssituation i ett jämställdhetsperspektiv.
    - Diskutera jämställdhet på ett föräldramöte.
3. Utvärdering av hur åtgärderna genomförts och av resultaten
  - Hur har åtgärderna genomförts?
  - Är resultatet tillfredsställande?
  - Hur fortsätter arbetet?
  - Utvärdering sker årligen trots att planen är uppgjord för tre år.
  - Dokumentera vad som behandlas under utvärderingen.

Delar ur skolans jämställdhetsplan bör bifogas skolans läsårsplan, t.ex. vilka åtgärder skolan vidtar för att främja jämställdhet. På detta sätt säkerställs att elever, personal och vårdnadshavare får information om jämställdhetsplanen. Rektorn ansvarar för att informera elever, vårdnadshavare och personal om jämställdhetsplanen.

Jämställdhetsplanen skall vara konkret, lätt att förstå och framställas på ett sätt som motiverar elever, vårdnadshavare och skolans personal att arbeta för att nå målen!